C/2025/3991

2025.8.20.

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2025. július 8.)

Magyarország gazdaság-, szociál-, foglalkoztatás-, strukturális és költségvetési politikájáról

(C/2025/3991)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről, valamint az 1466/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2024. április 29-i (EU) 2024/1263 európai parlamenti és tanácsi rendeletre [1] és különösen annak 3. cikke (3) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre [2] és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

Általános szempontok

(1) A 2024. április 30-án hatályba lépett (EU) 2024/1263 rendelet rögzíti, hogy a gazdasági kormányzási keret célkitűzése a rendezett és fenntartható államháztartás, a fenntartható és inkluzív növekedés, valamint a reziliencia reformok és beruházások révén történő előmozdítása, továbbá a túlzott költségvetési hiányok kialakulásának megelőzése. A rendelet értelmében a Tanács és a Bizottság az Európai Unió működéséről szóló szerződésben meghatározott célkitűzésekkel és követelményekkel összhangban többoldalú felügyeletet végez az európai szemeszter keretében. Az európai szemeszter mindenekelőtt az országspecifikus ajánlások megfogalmazását és végrehajtásának felügyeletét foglalja magában. A rendelet továbbá előmozdítja a költségvetési politikával kapcsolatos nemzeti felelősségvállalást, fokozott hangsúlyt helyez a középtávra, emellett hatékonyabb és következetesebb végrehajtást irányoz elő. Minden tagállamnak be kell nyújtania a Tanács és a Bizottság számára egy nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervet, amely a nemzeti jogalkotási ciklus hosszától függően egy négy- vagy ötéves időszak költségvetési, reform- és beruházási kötelezettségvállalásait tartalmazza. Az e tervekben foglalt nettó kiadási [3] pályának meg kell felelnie a rendelet követelményeinek, többek között arra vonatkozóan, hogy az államadósságot a kiigazítási időszak végére megalapozottan csökkenő pályára kell állítani, vagy ilyen pályán kell tartani, vagy annak a bruttó hazai termék (GDP) 60 %-a alatti prudens szinten kell maradnia, továbbá az államháztartási hiányt középtávon a Szerződés által a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá kell csökkenteni, illetve az alatt kell tartani. Amennyiben egy tagállam elkötelezi magát a rendeletben meghatározott kritériumoknak megfelelő releváns reformok és beruházások mellett, a kiigazítási időszak legfeljebb három évvel meghosszabbítható.

[1] HL L, 2024/1263, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
[2] HL L 306., 2011.11.23., 25. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
[3] Az (EU) 2024/1263 rendelet 2. cikkének 2. pontjában meghatározott „nettó kiadás”: i. a kamatkiadások, ii. a diszkrecionális bevételi intézkedések, iii. az uniós alapokból származó bevételek által teljes mértékben fedezett, uniós programokkal kapcsolatos kiadások, iv. az Unió által finanszírozott programok társfinanszírozásával kapcsolatos nemzeti kiadások, v. a munkanélküli ellátásokra fordított kiadások ciklikus elemei, valamint vi. az egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések nélkül számított kormányzati kiadás.

(2) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([4]), amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: RRF), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az RRF reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosítva. A gazdaságpolitikai koordináció európai szemeszterének prioritásaival összhangban az RRF elősegíti a gazdasági és társadalmi helyreállítást, egyúttal fenntartható reformokat és beruházásokat mozdít elő, mindenekelőtt a zöld és a digitális átállás ösztönzése, valamint a tagállamok gazdaságának reziliensebbé tétele terén. Közép- és hosszú távon szintén segít megerősíteni az államháztartás helyzetét, valamint fellendíteni a növekedést és a munkahelyteremtést, javítani az Unión belüli területi kohéziót, és támogatni a szociális jogok európai pillérének további végrehajtását.

(3) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([5]) (a továbbiakban: REPowerEU-rendelet) célja fokozatosan megszüntetni az Unió függőségét az orosz fosszilistüzelőanyag-behozataltól. Ez segít megteremteni az energiabiztonságot és diverzifikálni az Unió energiaellátását, ugyanakkor hozzájárul a megújuló energiaforrások elterjedéséhez, valamint az energiatárolási kapacitások és az energiahatékonyság növeléséhez. Magyarország új REPowerEU-fejezettel egészítette ki a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését.

(4) Magyarország 2021. május 11-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az említett rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság – az V. mellékletben foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2022. december 15-én elfogadta a Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([6]), amelyet 2023. december 8-án módosított a 18. cikk (2) bekezdése alapján a REPowerEU-fejezet beillesztése céljából ([7]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság – a 24. cikk (5) bekezdésével összhangban – határozatot fogadjon el, amely megállapítja, hogy Magyarország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban meghatározott releváns mérföldköveket és célokat. A teljesítés akkor tekinthető kielégítőnek, ha az egyes reformok vagy beruházások korábbi mérföldköveinek és céljainak elérése terén nem történt visszalépés.

(5) A Tanács 2025. február 18-án a Bizottság ajánlása alapján ajánlást fogadott el, amelyben jóváhagyta Magyarország nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervét ([8]). Az (EU) 2024/1263 rendelet 11. cikkével és 36. cikke (1) bekezdésének a) pontjával összhangban benyújtott terv a 2025–2028-as időszakra vonatkozik, és négy évre elosztott költségvetési kiigazítást mutat be.

(6) A Bizottság 2024. november 26-án az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2025. évi jelentést, amelyben Magyarországot azon tagállamok közé sorolta, amelyek vonatkozásában részletes felülvizsgálatra van szükség. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2025. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2025. május 13-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ([9]), 2025. március 10-én pedig az együttes foglalkoztatási jelentést.

(7) A Bizottság 2025. január 29-én közzétette a versenyképességi iránytűt, azaz az EU globális versenyképességének fellendítését célzó, a következő öt évre szóló stratégiai keretet. A versenyképességi iránytű meghatározza a fenntartható gazdasági növekedés három transzformatív tényezőjét: i. innováció; ii. dekarbonizáció és versenyképesség; és iii. biztonság. Az innovációs szakadék megszüntetése érdekében az EU az ipari innováció ösztönzésére, az induló innovatív vállalkozások növekedésének támogatására – például az induló és növekvő innovatív vállalkozásokra vonatkozó uniós stratégiához hasonló kezdeményezések révén –, valamint a mesterséges intelligenciához és a kvantumszámításhoz hasonló fejlett technológiák alkalmazásának előmozdítására törekszik. A zöldebb gazdaság érdekében a Bizottság felvázolta a megfizethető energiára vonatkozó átfogó cselekvési tervet és a tisztaipar-megállapodást, amelyek biztosítják, hogy a tiszta energiára való átállás költséghatékony és a verseny-

([4]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([5]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([6]) A Tanács végrehajtási határozata (2022. december 15.) Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról (ST 15447/2022).

([7]) A Tanács végrehajtási határozata (2023. december 8.) a Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló, 2022. december 15-i végrehajtási határozat módosításáról (ST 15964/2023).

([8]) A Tanács ajánlása (2025. február 18.) Magyarország nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervének jóváhagyásáról (HL C/2025/1707, 2025.3.18).

([9]) A Tanács ajánlása (2025. május 13.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C, C/2025/2782, 2025.5.22., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

képességet elősegítő maradjon, különösen az energiaigényes ágazatokban, és ösztönözze a növekedést. A túlzott függőségek csökkentése és a biztonság növelése érdekében az Unió eltökélt szándéka, hogy megerősítse a globális kereskedelmi partnerségeket, diverzifikálja az ellátási láncokat, és biztosítsa a kritikus fontosságú nyersanyagokhoz és a tiszta energiaforrásokhoz való hozzáférést. E prioritások megvalósítását olyan horizontális támogató eszközök segítik, mint például a szabályozás egyszerűsítése, az egységes piac elmélyítése, a versenyképesség finanszírozása, a megtakarítási és beruházási unió, a készségek és a minőségi munkahelyek előmozdítása, valamint az uniós szakpolitikák jobb összehangolása. A versenyképességi iránytű igazodik az európai szemeszterhez, biztosítva, hogy a tagállamok gazdaságpolitikája összhangban álljon a Bizottság stratégiai céljaival, így egységes megközelítésbe helyezve a gazdasági kormányzást, amely Unió-szerte előmozdítja a fenntartható növekedést, az innovációt és a rezilienciát.

(8) 2025-ben a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az RRF végrehajtásával párhuzamosan valósul meg. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása továbbra is elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek segítenek hatékonyan kezelni az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások összességét vagy jelentős részét. Ezek az országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 21. cikkével összhangban módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek értékelésének tekintetében is.

(9) A 2019–2024-es országspecifikus ajánlásokban azonosított releváns kihívásokat is figyelembe véve a 2025. évi országspecifikus ajánlások azokkal a legfontosabb gazdaságpolitikai kihívásokkal foglalkoznak, amelyeket a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben foglalt intézkedések nem kezelnek kielégítően.

(10) A Bizottság 2025. június 4-én közzétette a Magyarországra vonatkozó 2025. évi országjelentést. Ebben értékelte a releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Magyarország által elért eredményeket, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Magyarország általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján a Bizottság az országjelentésben azonosította a Magyarország előtt álló legsürgetőbb kihívásokat. Emellett a jelentésben a Bizottság értékelte, hogy Magyarország milyen eredményeket ért el a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre, valamint a szegénység és a társadalmi kirekesztődés csökkentésére vonatkozó, 2030-ra teljesítendő kiemelt uniós célok elérése, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén.

(11) A Bizottság – az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján – Magyarország vonatkozásában részletes felülvizsgálatot végzett. A Bizottság 2025. május 13-án közzétette az említett rendelet alkalmazásával összefüggésben Magyarország makrogazdasági sebezhetőségeire vonatkozóan végzett értékelésének főbb megállapításait ([10]). A Bizottság 2025. június 4-én megállapította, hogy Magyarországon makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Az elsősorban a versenyképességgel és a kormányzati finanszírozási szükségletekkel kapcsolatos sebezhetőségek továbbra is relevánsak. A béreknek az elmúlt években megfigyelhető gyors növekedése rontotta a költség-versenyképességet, és az EU többi részéhez képest továbbra is erősebb inflációs nyomás jelentkezik, miközben a gazdasági fellendülés lassú, és lefelé mutató kockázatoknak van kitéve. A fizetési mérleg 2024-ben többletet mutatott, de a belső keresletet élénkítő intézkedések kockázatot jelentenek a külső egyensúly fenntarthatóságára nézve. A költségvetési hiány 2024-ben csökkent, ami annak tudható be, hogy a beruházások visszaestek és csökkentek az energiatámogatási kiadások, de a hiány továbbra is magas, és az előrejelzések szerint idén és jövőre sem fog érdemben javulni. Az államadósság-ráta nem csökken, és az adósságszolgálati kiadás és a bruttó finanszírozási igény továbbra is magas. A bankok és az állam kapcsolata szorosabbá vált azon adópolitikai intézkedések miatt, amelyekkel a belföldi bankokat az államadósság megvásárlására ösztönzik. A kormányzati keresletösztönző intézkedések által is gerjesztett erős kereslet miatt a lakásárak 2024-ben jelentősen emelkedtek. A szakpolitikai előrelépés korlátozott volt. Magyarországnak tartós költségvetési intézkedéseket kell bevezetnie, és kisebb mértékben kell támaszkodnia átmeneti extraprofitadókra vagy beruházáscsökkentésre. A monetáris politika szigorú, de hatékonyságát kormányzati beavatkozások gyengítik: a háztartások és a vállalatok részére nyújtott támogatások és hitelek továbbra sem a megfelelő célcsoportokra irányulnak, a hitelkamatok szabályozása pedig korlátozza a monetáris politika hatékonyságát. Ugyanakkor a lakástámogatások és a kedvezményes hitelprogramok továbbra is torzítják a lakáspiacot, és fokozzák a lakásárakat felfelé hajtó nyomást.

Az elért eredményekről szóló éves jelentés értékelése

(12) A Tanács 2025. február 18-án Magyarország esetében a nettó kiadások maximális növekedési rátáira vonatkozóan a következő ajánlást tette: 2025-ben 4,3 %, 2026-ban 4,0 %, 2027-ben 3,9 %, 2028-ban pedig 3,7 %, ami a 2023-as referenciaévhez viszonyítva a következő kumulatív maximális növekedési rátáknak felel meg: 2025-ben 9,1 %,

([10]) SWD(2025) 127 final.

2026-ban 13,5 %, 2027-ben 17,9 %, 2028-ban pedig 22,2 %. 2025–2026-ban a nettó kiadások e maximális növekedési rátái egybeesnek az 1467/97/EK rendelet 3. cikkének (4) bekezdése szerinti korrekciós pályával, amint azt a Tanács 2025. február 18-án a túlzott hiány megszüntetése érdekében ajánlotta ([11]). Magyarország 2025. április 30-án benyújtotta az elért eredményekről szóló éves jelentését ([12]), amelyben beszámolt a 2025. február 18-i tanácsi ajánlás nyomán a túlzott hiány megszüntetése érdekében hozott intézkedésekről, valamint az európai szemeszter keretében tett országspecifikus ajánlásokban azonosított fő kihívások kezelését célzó reformok és beruházások végrehajtásáról. Magyarországnak az elért eredményekről szóló éves jelentésébe a helyreállítási és rezilienciaépítési terv megvalósítása terén tett előrehaladásról – az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban – készített féléves jelentések is beépültek.

(13) Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja és annak következményei egzisztenciális kihívást jelentenek az Európai Unió számára. A védelmi kiadások gyors és jelentős növelésére irányuló uniós erőfeszítések támogatása érdekében a Bizottság a Stabilitási és Növekedési Paktum nemzeti mentesítési rendelkezésének összehangolt aktiválását ajánlotta, és ezt a javaslatot az Európai Tanács a 2025. március 6-i ülésén üdvözölte. Magyarország 2025. április 30-i kérése nyomán a Tanács a Bizottság ajánlása alapján 2025. július 8-i ajánlást fogadott el, amelyben engedélyezte Magyarország számára, hogy eltérjen a nettó kiadások ajánlott maximális növekedési rátáitól, és túllépje azokat ([13]).

(14) Az Eurostat által hitelesített adatok ([14]) alapján Magyarország GDP-arányos államháztartási hiánya a 2023. évi 6,7 %-ról 2024-ben 4,9 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2023. év végi 73,0 %-ról 2024 végére 73,5 %-ra nőtt. A Bizottság számításai szerint ezek a fejlemények 2024 vonatkozásában a nettó kiadások 2,3 %-os növekedésének felelnek meg. Az elért eredményekről szóló éves jelentésben Magyarország a nettó kiadások 2024. évi növekedését 2,3 %-ra becsüli. A Bizottság becslései alapján a nemzeti és az uniós finanszírozású kiadásokat egyaránt magában foglaló költségvetési irányvonal ([15]) 2024-ben restriktív volt, a GDP 3,3 %-ának megfelelő mértékben.

(15) Az elért eredményekről szóló éves jelentés szerint a Magyarország költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv 2025-ben a reál-GDP 2,5 %-os növekedésével számol, míg a HICP-infláció 2025-ben 4,5 % lesz. A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése szerint a reál-GDP 2025-ben 0,8 %-kal, 2026-ban pedig 2,5 %-kal nő, a HICP-infláció pedig 2025-ben 4,1 %, 2026-ban pedig 3,3 % lesz.

(16) Az elért eredményekről szóló éves jelentés szerint az államháztartási hiány 2025-ben várhatóan a GDP 4,1 %-ára, míg a GDP-arányos államadósság 2025 végére 73,1 %-ra csökken. Ezek a fejlemények azt jelentik, hogy a nettó kiadások 2025-ben 7,4 %-kal nőnek. A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése 2025-re a GDP 4,6 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. A hiány 2025. évi csökkenése főként abból fakad, hogy az inflációkövető állampapírok kamatszelvény-kifizetéseinek csökkenésére visszavezethetően mérséklődnek a kamatkiadások, valamint tovább csökkennek a lakossági energiaár-plafon miatt a közműszolgáltatóknál keletkező veszteség kompenzálására nyújtott támogatások. A Bizottság számításai szerint ezek a fejlemények 2025 vonatkozásában a nettó kiadások 6,1 %-os növekedésének felelnek meg. A nemzeti finanszírozású kiadások alacsonyabb szintje miatt ez kisebb, mint a magyar hatóságok által az elért eredményekről szóló éves jelentésben előre jelzett érték. A Bizottság előrejelzése magasabb hiányt prognosztizál, mivel a gyengébb GDP-növekedés miatt sokkal alacsonyabb adóbevételekkel számol a termelési és jövedelemadók tekintetében. A Bizottság becslései alapján a nemzeti és az uniós finanszírozású kiadásokat egyaránt magában foglaló költségvetési irányvonal 2025-ben expanzív lesz, a GDP 0,4 %-ának megfelelő mértékben. A GDP-arányos államadósság 2025 végére várhatóan 74,5 %-ra nő. A GDP-arányos államadósság 2025-ös növekedése főként a magas államháztartási hiányra és az előző évben keletkezett jelentős kamatfizetési kötelezettségek pénzforgalmi elszámolása miatti pozitív SFA-tételekre vezethető vissza.

([11]) A Tanács ajánlása a Magyarországon fennálló túlzott hiány megszüntetéséről, HL C/2025/5896.

([12]) Az elért eredményekről szóló 2025. évi jelentések a következő internetcímen érhetők el: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en

([13]) A Tanács ajánlása (2025. július 8.) a nettó kiadásoknak a Tanács által az (EU) 2024/1263 rendelet alapján meghatározott maximális növekedési rátájától való eltérés Magyarország számára történő engedélyezéséről (A nemzeti mentesítési rendelkezés aktiválása), HL C, C/2025/3968, 2025.8.20., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3968/oj.

([14]) Eurostat – Euromutatók, 2025.4.22.

([15]) A költségvetési irányvonal az államháztartás mögöttes költségvetési pozíciójában bekövetkezett éves változás mérőszáma. Mind a nemzeti finanszírozású, mind az uniós költségvetésből finanszírozott költségvetési politikákból eredő gazdasági impulzus értékelésére irányul. A költségvetési irányvonal i. a középtávú potenciális növekedés és ii. a diszkrecionális bevételi intézkedéseket nem tartalmazó elsődleges kiadások változása közötti különbözetként mérhető, de az elsődleges kiadások tartalmazzák a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások (grants) által finanszírozott kiadásokat.

(17) A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott államháztartási kiadások nagysága 2025-ben a GDP 0,4 %-a lesz, szemben a 2024. évi 0,2 %-kal ([16]). A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásaival finanszírozott kiadások magas színvonalú beruházásokat és termelékenységnövelő reformokat tesznek lehetővé anélkül, hogy közvetlen hatást gyakorolnának Magyarország államháztartási egyenlegére vagy államadósságára.

(18) Magyarország védelmi célú államháztartási kiadásai 2021-ben a GDP 1,1 %-át, 2022-ben a GDP 1,4 %-át, 2023-ban pedig a GDP 1,9 %-át tették ki ([17]). A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése szerint a védelmi kiadások 2024-ben és 2025-ben egyaránt a GDP 2,0 %-át teszik ki. Ez 2021-hez képest GDP-arányosan 0,9 százalékpontos növekedésnek felel meg. A nemzeti mentesítési rendelkezés aktiválása által érintett időszak (2025–2028) lehetővé teszi Magyarország számára, hogy felülvizsgálja a kormányzati kiadások prioritási sorrendjét vagy növelje az államháztartási bevételeket annak érdekében, hogy a védelmi kiadások tartós megemelése középtávon ne veszélyeztesse a költségvetési fenntarthatóságot.

(19) A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése szerint Magyarországon a nettó kiadások 2025-ben várhatóan 6,1 %-kal, 2024-ben és 2025-ben pedig összesen 8,6 %-kal nőnek. A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése alapján Magyarország nettó kiadásainak növekedése 2025-ben várhatóan meghaladja a korrekciós pálya szerinti ajánlott maximális növekedési rátát, éves szinten a GDP 0,7 %-ának megfelelő eltérést ([18]) eredményezve. 2024-et és 2025-öt együtt vizsgálva a nettó kiadások kumulatív növekedési rátája az előrejelzések szerint az ajánlott maximális növekedési ráta alatt marad. Az előre jelzett eltérés a védelmi kiadásokra vonatkozó jelenlegi előrejelzések alapján a nemzeti mentesítési rendelkezés által biztosított rugalmasságon belül van. Ezért Magyarország esetében a túlzotthiány-eljárás fel van függesztve.

(20) A Tanács azt is ajánlotta Magyarországnak, hogy a 2024–2025-ös fűtési szezon kezdete előtt vezesse ki a szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket. A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése szerint míg a szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedések nettó költségvetési költsége ([19]) 2024-ben a GDP 1,0 %-ának megfelelő mértékű volt, 2025-ben ez a költség a GDP 0,5 %-ára mérséklődik. Változatlanul hatályban maradtak a közműszolgáltatóknak a lakossági energiaár-plafon által okozott veszteségekért kompenzációként nyújtott támogatások. A szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket nem szüntették meg a 2024–2025-ös fűtési idény előtt. Ez nincs összhangban a Tanács ajánlásával.

(21) Az elért eredményekről szóló éves jelentés nem tartalmaz a 2025 utáni időszakra vonatkozó költségvetési előrejelzéseket. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése 2026-ra a GDP 4,7 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít. Az államháztartási hiány 2026-os enyhe növekedése elsősorban az anyákra vonatkozó adómentesség kibővítésének, valamint a közszférában alkalmazott béremeléseknek és jutalmaknak a hatását tükrözi. Ezek a fejlemények azt jelentik, hogy a nettó kiadások 2026-ban 6,0 %-kal nőnek. A Bizottság becslései alapján a nemzeti és az uniós finanszírozású kiadásokat egyaránt magában foglaló költségvetési irányvonal 2026-ban expanzív lesz, a GDP 1,0 %-ának megfelelő mértékben. A GDP-arányos államadósság a Bizottság szerint 2026 végére várhatóan 74,3 %-ra csökken. A GDP-arányos államadósság 2026-os csökkenése főként a nominális GDP erősebb növekedésének tudható be.

A legjelentősebb szakpolitikai kihívások

(22) Egyes gyakorlatok torzítják a pénzügyi és a lakossági piac működését, ami a monetáris politika hatékonyságát is korlátozhatja. Jóllehet 2024-ben fokozatosan megszüntették a bankok betéti kamataira és vállalati hitelkamataira vonatkozó kamatsapkákat, a bankokkal szemben általános elvárás a hitelkamatlábak csökkentése. Emellett a belföldi kereslet fellendítése érdekében széles körben nyújtanak különböző támogatott hiteleket a háztartásoknak és a vállalatoknak, és igazgatási eszközökkel szabályozzák a jelzáloghitel-kamatokat. A támogatott hitelek aránya a Covid19-járvány előtti szinthez képest továbbra is magas, ami az alacsony hozamú és a termelékenységet kevéssé javító projektek finanszírozása miatt az optimálistól elmaradó tőkeallokációt eredményez. Bár az élelmiszerekre vonatkozó ársapkákat 2024-ben fokozatosan megszüntették, 2025-ben a kormány az élelmiszerek széles körére kiterjedően maximálta a kiskereskedelmi beszerzési ár és az értékesítési ár közötti árrést.

([16]) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz statisztikai elszámolásáról szóló iránymutató feljegyzés szerint a „hagyományos" uniós vissza nem térítendő támogatásokhoz hasonlóan az RRF vissza nem térítendő támogatásai révén finanszírozandó kiadásokat azok felmerülésének időpontjában kell elszámolni a nemzeti számlákon, és azokkal szemben ugyanarra az időszakra, ugyanakkora összegben az EU-ból származó bevételt kell elszámolni, függetlenül a pénzforgalmi teljesítések időpontjától, amelyek a mérföldkövek és célok kielégítő teljesítésétől függnek. Magyarország még nem nyújtott be kifizetési kérelmet az RRF keretében, és csak előfinanszírozási kifizetéseket kapott. Eurostat (2021): Guidance note on the statistical recording of the Recovery and Resilience Facility.

([17]) Eurostat, government expenditure by classification of functions of government (COFOG) (Kormányzati kiadások a kormányzati funkciók osztályozása (COFOG) szerint). A COFOG és a NATO fogalommeghatározásai közötti módszertani különbségek miatt a COFOG meghatározásán alapuló kiadások eltérhetnek a NATO meghatározásán alapuló kiadásoktól.

([18]) 2026-tól ezek az összegek az (EU) 2024/1263 rendelet 22. cikkében létrehozott kontrollszámlán jelennek meg.

([19]) A számadat az említett intézkedések éves költségvetési költségének szintjét mutatja, beleértve a bevételeket és kiadásokat, és adott esetben az energiaszolgáltatók váratlan nyereségére kivetett adókból származó bevételek nélkül.

(23) A költségvetési tervezés és végrehajtás hiányosságai korlátozták a szakpolitikai átláthatóságot, és hozzájárultak a költségvetési politika expanzív jellegéhez a múltban. 2016-tól kezdődően – a 2024-es év kivételével – rendkívül korán fogadták el az éves költségvetéseket, ami csökkentette a makrogazdasági és költségvetési előrejelzések megbízhatóságát. A 2020 óta hatályos „veszélyhelyzet" bevezetése nagyobb teret engedett a diszkrecionális döntéseknek az éves költségvetések végrehajtása során. Magyarország nemzeti költségvetési kerete nem eredményezett prudensebb költségvetési irányvonalat, és számos hiányosságot mutat, például az adósságszabály prociklikus jellemzői és a középtávú költségvetési tervezés gyenge megvalósítása tekintetében. A költségvetési célértékek gyakori és jelentős módosítása következtében a költségvetés nem jelent stabil alapot a piaci szereplők számára, és kétségessé teszi a középtávú költségvetési tervek hitelességét. A módosított uniós költségvetési szabályokban meghatározott többéves kiadási felső határoknak a költségvetési tervezés során történő alapul vétele segítene kezelni a költségvetési politika túlzottan expanzív jellegét. A magyar Költségvetési Tanács megbízatása és működési kapacitása továbbra is korlátozott. A közpénzek kezelésére szolgáló új struktúrák, például a közérdekű vagyonkezelő alapítványok gyengítik a költségvetési felügyeletet, mivel úgy tűnik, hogy hatékony ellenőrzési mechanizmusok nélkül működnek.

(24) A népesség elöregedése várhatóan súlyosbítani fogja a költségvetés hosszú távú fenntarthatóságával kapcsolatos kihívásokat Magyarországon. A munkaképes korú népességnek a 65 éves vagy annál idősebb személyek korcsoportjához viszonyított aránya az előrejelzések szerint a 2023. évi 2,9-ről 2070-re 1,8-ra csökken. Ennek eredményeként az előrejelzések szerint a nyugdíjkiadások a GDP mintegy 7,7 %-ának megfelelő 2022-es értékről 2070-re jelentősen, a GDP 12 %-a fölé emelkednek. A Bizottság adósságfenntarthatósági elemzése szerint a költségvetési kockázatok középtávon magasak, hosszú távon pedig közepesek. A nyugdíjrendszer szerkezete méltányossági kérdéseket vet fel, például a magas jövedelmű személyekhez kapcsolódó nyugdíjkiadások növekedése, valamint a különböző korcsoportokhoz tartozó nyugdíjasok közötti jelentős egyenlőtlenségek miatt, ami a nemzeti átlagbér ingadozására érzékeny nyugdíjszámítási módszerre vezethető vissza. A nyugdíjminimum 2008 óta nominálisan változatlan maradt, és nem biztosítja a megfelelő nyugdíjakat a rövid szolgálati idővel és alacsony átlagkeresettel rendelkezők számára.

(25) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Ezek várhatóan segítenek hathatósan kezelni a releváns országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások mindegyikét vagy jelentős részét. A REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési terv e szoros időkereten belüli eredményes végrehajtása kulcsfontosságú ahhoz, hogy a zöld és a digitális átállás nyomán – a társadalmi méltányosság biztosítása mellett – javuljon Magyarország hosszú távú versenyképessége. A NextGenerationEU – A 2026-ig tartó út című, 2025. június 4-én elfogadott bizottsági közlemény egyértelművé teszi az eszköz lezárására alkalmazandó ütemtervet, és annak érdekében, hogy 2026. augusztus 31-ig a lehető legtöbbet ki lehessen hozni a végrehajtásból, iránymutatást nyújt a tagállamoknak többek között arra vonatkozóan, hogy miként egyszerűsíthetik tovább helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket, meghatározza, hogy milyen főbb lehetőségeket mérlegelhetnek azok felülvizsgálatakor, és hangsúlyozza, hogy az utolsó kifizetési kérelmek 2026-ban történő benyújtása előtt gondos közös tervezésre van szükség. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt kötelezettségvállalások 2026 augusztusáig történő teljesítése érdekében elengedhetetlen, hogy Magyarország sürgősen felgyorsítsa a reformok és beruházások végrehajtását a releváns kihívások kezelése révén, elsősorban az EU pénzügyi érdekeinek hatékony védelméhez szükséges intézkedések gyors végrehajtásával. E tekintetben kulcsfontosságú – valamint az üzleti környezet javítása és a versenyképesség előmozdítása szempontjából is alapvető jelentőségű – a korrupcióellenes keret megerősítése és a közbeszerzési verseny fokozása. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv sikeres végrehajtásához alapvető fontosságú a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek, a civil társadalom szereplői és más releváns érdekelt felek szisztematikus bevonása a széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(26) Magyarországon felgyorsult a kohéziós politikai programok, azaz az Európai Regionális Fejlesztési Alapból (ERFA), az Igazságos Átmenet Alapból (IÁA), az Európai Szociális Alap Pluszból (ESZA+) és a Kohéziós Alapból (KA) nyújtott támogatásokból finanszírozott programok végrehajtása. Továbbra is törekedni kell a programok gyors végrehajtására, ugyanakkor ügyelni kell a gyakorlati hatásuk maximalizálására is. Emellett a kohéziós politikai programok sikeres végrehajtásához kulcsfontosságú, hogy Magyarország sürgősen megoldást találjon a feljogosító feltételekkel kapcsolatos, függőben lévő kérdésekre, különösen az Alapjogi Chartának való megfeleléssel és az Unió pénzügyi érdekeinek védelmével kapcsolatos lezáratlan kérdésekre. Magyarország a kohéziós politikai programjai keretében már jelenleg is tesz lépéseket a versenyképesség javítása és a növekedés fellendítése – és ezzel egyidejűleg a társadalmi kohézió fokozása – érdekében. Ugyanakkor Magyarország számos területen továbbra is kihívásokkal néz szembe, így például az ipari átalakulással összefüggésben a versenyképesség fokozása, az innováció és a digitális kapacitások megerősítése, az energetikai átállás felgyorsítása, a megfizethető lakhatáshoz – többek között a szociális lakhatáshoz – való hozzáférés javítása, a hátrányos helyzetű csoportok továbbképzése és munkaerőpiaci integrációja, a szegénység, a társadalmi kirekesztődés és az oktatási egyenlőtlenségek elleni küzdelem, valamint a vízgazdálkodás rezilienciájának fokozása terén. Az (EU) 2021/1060 rendelet 18. cikkével összhangban Magyarországnak a kohéziós

politikai alapok félidős felülvizsgálatának részeként felül kell vizsgálnia az egyes programokat, figyelembe véve többek között a 2024. évi országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívásokat. A Bizottság 2025. április 1-jén elfogadott javaslata ([20]) értelmében 2025. március 31. utánra tolódott az a határidő, amelyen belül az egyes programok tekintetében esedékes félidős felülvizsgálat eredményeinek értékelését be kell nyújtani. A javaslat emellett rugalmassági mechanizmusokat biztosít a programok végrehajtásának felgyorsításához, továbbá ösztönzőket ad a tagállamoknak ahhoz, hogy kohéziós politikai forrásokat különítsenek el öt, uniós szinten kiemelt stratégiai területre – nevezetesen a stratégiai technológiai versenyképességre, a védelemre, a lakhatásra, a vízgazdálkodás rezilienciájára és az energetikai átállásra –, valamint a kiemelt ágazatokban a készségekbe történő beruházásokra, továbbra is a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő személyekre összpontosítva az ESZA+ programokban.

(27) A Stratégiai Technológiák Európai Platformja (STEP) lehetőséget kínál az egyik legfontosabb uniós stratégiai prioritásba történő beruházásra, és ezáltal az EU versenyképességének fokozására. A STEP végrehajtása 11 meglévő uniós alap keretében valósul meg. A tagállamok az InvestEU programhoz is hozzájárulhatnak a kiemelt területeken megvalósuló beruházások támogatása céljából. Magyarország optimális módon élhetne az ezen kezdeményezések nyújtotta lehetőségekkel a kritikus technológiák – többek között a tiszta és erőforrás-hatékony technológiák – fejlesztésének vagy gyártásának támogatására.

(28) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és más uniós alapok által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon túl Magyarországnak ténylegesen kezelnie kell a fennmaradó kihívásokat az üzleti környezet, a forráshoz jutás, az innováció, az orosz fosszilis tüzelőanyagoktól való függés, a fosszilis tüzelőanyagok támogatása, a villamosenergia-hálózat kiegyensúlyozása, a vízgazdálkodás, az oktatás, a készségszintek, a hátrányos helyzetű csoportok munkaerőpiaci integrációja, a szociális ellátások, a szociális párbeszéd és a lakhatás terén.

(29) A versenyképességi iránytűben meghatározottak szerint valamennyi uniós, nemzeti és helyi intézménynek komoly erőfeszítéseket kell tennie a szabályok egyszerűsítése és az adminisztratív eljárások felgyorsítása érdekében. A Bizottság ambiciózus célokat tűzött ki e tekintetben: ezek szerint legalább 25 %-kal – a kkv-k esetében pedig legalább 35 %-kal – kell csökkenteni az adminisztratív terheket. A Bizottság továbbá új eszközöket hozott létre e célok elérése érdekében, ideértve a meglévő uniós jogszabályok szisztematikus stressztesztjét és az érdekelt felekkel folytatott párbeszéd javítását. E törekvés jegyében Magyarországnak is lépéseket kell tennie. A vállalkozások 49 %-a úgy véli, hogy az adminisztratív eljárások összetettsége problémát jelent magyarországi üzleti tevékenységük szempontjából ([21]). A gyenge üzleti környezet továbbra is az innováció egyik fő akadálya. A versenyképességi mutatók tekintetében Magyarország 2024-ben az egyik legrosszabbul teljesítő ország volt az EU-ban. A szabályozási környezet rendkívül instabil, ami megnehezíti a hosszú távú üzleti tervezést. A nyilvánossággal és az érdekelt felekkel nem konzultálnak a fontos törvénytervezetekről, mivel azokat kormányjavaslat helyett gyakran egyéni képviselői indítványként nyújtják be a parlamentben, így e törvénytervezetek esetében nincs szükség nyilvános konzultáció lefolytatására. A kormány továbbra is széles körben alkalmazza a veszélyhelyzeti rendeleteket a törvények módosítására a „veszélyhelyzet” idején, amelyet az elmúlt öt évben különböző okokra hivatkozva folyamatosan meghosszabbítottak. A régóta fennálló veszélyhelyzeti rendszer korlátozza a nyilvános konzultációt, és lehetővé teszi olyan hirtelen és gyakran jelentős szakpolitikai változások bevezetését, amelyek megzavarhatják a rendes üzleti működést. A vállalatokkal szembeni egyenlő bánásmód hiánya korlátozza a versenyt. A piac szerkezete koncentrált, és egyes piacokon csak néhány vállalkozás versenyez egymással ([22]). Számos szolgáltatást olyan állami tulajdonú vagy magánvállalkozásokra bíznak, amelyek verseny nélkül működnek. A közbeszerzési eljárásokban a keretmegállapodások széles körű alkalmazása is korlátozza a versenyt azáltal, hogy bizonyos vállalkozásokat tartós szállítóként bebetonoz, és segíti őket abban, hogy erőfölényt szerezzenek a piacon. A kiskereskedelmi ágazat különösen instabil üzleti környezetben működik. A kiskereskedőket olyan adminisztratív beavatkozások is érintik, mint például a kiskereskedelmi ársapkák, az értékesítési árrés korlátozása, a kötelező árengedmények, az élelmiszerek lejárat előtt 48 órával történő értékesítésének tilalma és a kötelező online árjelentés. A kiskereskedők versenyképességét szakpolitikai intézkedések és magas adók is rontják.

Az ágazatspecifikus adók egyre kiterjedtebb alkalmazása bonyolulttá teszi az adórendszert, és aránytalanul sújtja a nagyobb, gyakran külföldi tulajdonú vállalkozásokat. 2023-ban az ágazatspecifikus adókból származó bevételek a GDP 2,7 %-át tették ki. A leginkább érintett ágazatok közé tartozik a bankszektor, az energiaágazat, a kiskereskedelem, az építőanyagok ágazata, a biztosítás, a távközlés és a közműszektor. Az állam üzleti tranzakciókban vesz részt, és nagyvállalatok támogatott finanszírozással történő felvásárlása vagy felvásárlásuk elősegítése révén magánszereplőket szorít ki a piacról. Különböző állami beavatkozások révén – többnyire külföldi – tulajdonosokat vállalkozásuk eladására kényszerítettek, és ily módon állami vagy a kormányhoz kötődő „nemzeti bajnokok” létrehozását segítették elő. A magántőkealapok növekvő jelenléte új kihívásokat teremt. Ezt a vállalati struktúrát különösen a kormányhoz kötődő magánszemélyek alkalmazzák, mivel ez – az offshore vállalkozásokhoz

([20]) Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az (EU) 2021/1058 és az (EU) 2021/1056 rendeletnek a félidős felülvizsgálat keretében egyes stratégiai kihívások kezelésére irányuló egyedi intézkedések tekintetében történő módosításáról – COM(2025) 123 final.

([21]) „Businesses’ attitudes towards corruption in the EU” („A vállalkozások korrupcióhoz való hozzáállása az EU-ban”), Eurobarométer gyorsjelentés (2024. április).

([22]) A Világbank „Business Ready” jelentése.

hasonlóan – anonimitást biztosít számukra. A magántőkealapok száma és mérete jelentősen nőtt az elmúlt években, méretük 2024-ben már a GDP több mint 2,5 %-ának felelt meg. A közbeszerzéseket elnyerő és nagy értékű koncessziókkal rendelkező vállalatok mögött egyre nagyobb mértékben állnak magántőkealapok befektetőként, és ezek jelentős részt képviselnek az állammal folytatott üzleti tranzakciókból. A gyenge üzleti környezet hozzájárult a versenyképesség romlásához és visszafogja a beruházásokat, és végső soron magasabb inflációhoz és lassú gazdasági fellendüléshez vezet, amint azt a makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárás keretében Magyarországra vonatkozóan készült részletes felülvizsgálat is mutatja.

(30) Magyarországon a tőkepiacok fejletlenek ahhoz, hogy az induló vállalkozások és a rendkívül innovatív kis- és középvállalkozások finanszírozási csatornáiként működhessenek. 2023-ban a részvénypiaci kapitalizáció a GDP 17,6 %-ának felelt meg (az uniós átlag 68 %). A közelmúlt egyes szakpolitikai intézkedései, mint például a lakossági befektetők számára elérhető hosszú lejáratú kötvények adómentessége vagy az ingatlanbefektetésekhez nyújtott adókedvezmények szintén hátráltatták a tőkepiacok fejlődését.

(31) A K+F-intenzitás az elmúlt évtizedben csak kis mértékben nőtt, és 2023-ban még mindig jóval az uniós átlag alatt volt (a GDP 1,4 %-a, szemben a GDP 2,2 %-ával). Az állami K+F-kiadások mértéke – többek között az egyetemeken – az egyik legalacsonyabb az EU-ban, ami visszafogja a tudományos kiválóság érvényesülését. A kutatóintézetek folyamatban lévő átszervezése, valamint a nem egyértelmű belső értékelési mechanizmusok miatt a kutatók bizonytalan munkakörülmények között tevékenykednek. A technológiatranszfer-irodáknak a tudományos körökön belüli beágyazódottsága és elfogadottsága még nem kielégítő, a spin-off csatornák pedig még nem eléggé fejlettek. A tudományos intézmények és a vállalkozások közötti együttműködés elsősorban az egyetemekkel kapcsolatban álló meglévő vállalkozásokra korlátozódik. A súlyos adminisztratív terhek és az innovációs kiadásokra vonatkozó, nem mindig egyértelmű támogathatósági szabályok miatt csupán néhány – főként nagy – vállalat tekinthető innovatívnak és részesül a különböző támogatások előnyeiből.

(32) Magyarország továbbra is nagymértékben támaszkodik Oroszországra a fosszilis tüzelőanyagok tekintetében. 2024-ben a felhasznált földgáz több mint 70 %-a és a felhasznált nyersolaj több mint 80 %-a orosz eredetű volt. Magyarország lassan halad az orosz függőségtől való elmozdulás terén.

(33) Magyarország jelentős támogatásokat nyújt a fosszilis tüzelőanyagokhoz kapcsolódóan, amelyek 2030 előtti fokozatos megszüntetése nincs tervbe véve. Különösen a fosszilis tüzelőanyagokhoz nyújtott azon támogatások kivezetését kellene prioritásnak tekinteni, amelyek nem kezelik célzottan az energiaszegénységet, nem kezelnek valódi energiabiztonsági problémákat, hátráltatják a villamosítást, és nem kulcsfontosságúak az ipari versenyképesség szempontjából. Magyarországon a fosszilis tüzelőanyagokhoz nyújtott támogatások – például a rezsicsökkentési program, a földgázzal történő távfűtésre vonatkozó hozzáadottértékadó-csökkentés, valamint a gázolaj mezőgazdasági felhasználására vonatkozó jövedékiadó-visszatérítés – gazdaságilag nem hatékonyak, állandósítják a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést, és nem ösztönzik a lakossági ágazat villamosítását. E támogatások csökkentése és fokozatos megszüntetése összhangban lenne az uniós kötelezettségvállalásokkal, és segíthetné Magyarországot a kormányzati kiadások visszafogásában.

(34) A rendszer nagyobb rugalmassága nélkül a megújuló energiaforrások gyors elterjedése nem képes csökkenteni a villamosenergia-importtól való függést, és egyes napokon a nagykereskedelmi villamosenergia-árak szélsőséges ingadozását eredményezi. A háztartási fogyasztók számára a dinamikus árképzés csak korlátozottan hozzáférhető, és az intelligens fogyasztásmérők elterjedtsége is alacsony (10 % alatti), ami aláássa a rugalmasságot. A határokon átnyúló kereskedelem korlátozottsága megakadályozza Magyarországot abban, hogy az egységes piac előnyeit teljes mértékben kihasználva olyan helyekre továbbítsa a villamos energiát, ahol magasabb a kereslet. Emellett a magyar kiegyenlítő piacon tapasztalható verseny visszafogottsága magasabb költségeket eredményez. A magyarországi vállalkozások által fizetett energiaárak a legmagasabbak között vannak az EU-ban. Az energiaimport 2024-ben csökkent, de továbbra is jelentős, így kiszolgáltatottá teszi a külső egyenleget az energiaárak emelkedésével szemben, ami a makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárás keretében azonosított kihívások egyike.

(35) Magyarországot egyre inkább érintik az éghajlati kockázatok, amit különösen a 2022-ben, de a 2024-ben tapasztalt aszályok is bizonyítanak, amelyek jelentős károkat okoztak a mezőgazdaságban. A közigazgatási kapacitások hiányosságai és az elégtelen zöld infrastruktúra összességében aláássák Magyarország vízgazdálkodási rezilienciáját, és különösen a természetes vízmegtartó képességét. Emellett a mezőgazdaságból, az iparból és az emberi településekről származó szennyezés miatt rossz a vízminőség: a felszíni vizeknek csupán 11,3 %-a van jó ökológiai állapotban (uniós átlag: 37,3 %). Magyarország lassan halad a körforgásos gazdaságra való átállás felé, és nem fektet kellő hangsúlyt az újrahasználatra, a javításra és az újrafeldolgozásra. A 2023. évi adatok szerint Magyarország 1,33 EUR/kg erőforrás-termelékenysége és 5,9 %-os körforgásos anyagfelhasználási aránya jelentősen elmarad az uniós átlagtól (2,74 EUR/kg és 11,8 %), és nem látszik felzárkózás. A szűkös erőforrások elosztása és a hulladékgazdálkodási ágazat elégtelen hulladékkezelési kapacitásai viszonylag alacsony újrafeldolgozási arányokat eredményeztek, így a hulladéknak túlságosan nagy része kerül hulladéklerakókba.

(36) Magyarország versenyképességi és innovációs potenciálját korlátozzák a hátrányos helyzetű és a szakképzésben részt vevő tanulók gyenge alapkészségei, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők alacsony aránya, valamint a veszélyeztetett csoportok korlátozott továbbképzése és átképzése. Az oktatás terén tapasztalható – különösen a romákat érintő –

súlyos egyenlőtlenségek miatt a hátrányos helyzetű tanulók fele nem rendelkezik megfelelő alapkészségekkel. A 2022. évi PISA-felmérés alapján az EU-ban itt mutatkozik az egyik legnagyobb különbség az általános és a szakképzési programokban részt vevők átlagos matematikai teljesítménye között, ami főként a társadalmi-gazdasági különbségekre vezethető vissza. A szakképzésben való részvétel növekszik, a rendszer azonban még mindig nem kellően átjárható ([23]), és a szűkített általános tantervű hároméves szakképzési programok nem biztosítanak közvetlen hozzáférést a magasabb képesítési szintekhez vezető továbbtanulási lehetőségekhez. Az idősödő munkaerő-állomány miatt a tanárhiány sürgető probléma, különösen a leghátrányosabb helyzetű régiókban és a vidéki térségekben. Magyarország 2024-ben a tanárok fizetését érintő jelentős reform végrehajtását kezdte meg, amelyhez az ESZA+ nyújt társfinanszírozást. Emellett a tanári autonómia fokozása, valamint az innovatív és inkluzív pedagógiai módszereket jutalmazó tanárértékelési rendszer segíthetne a tehetséges jelöltek vonzásában és a fiatal tanárok pályán tartásában. A magas szintű képzettséggel rendelkező munkaerő iránti növekvő kereslet ellenére a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya továbbra is az egyik legalacsonyabb az EU-ban. Ehhez társul a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika területén végzettek alacsony aránya, ami tovább csökkenti Magyarország vonzerejét a csúcstechnológiai beruházások szempontjából.

(37) Az átlagos foglalkoztatási ráta magas, de egyes hátrányos helyzetű csoportok, például az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők, a fogyatékossággal élő személyek és a romák továbbra is akadályokkal szembesülnek a továbbképzési és átképzési lehetőségekhez való hozzáférés, valamint a tartós foglalkoztatás terén. Ez továbbra is kiaknázatlan munkaerő-tartalék, miközben Magyarország külföldi munkavállalókra is támaszkodik. Továbbra is van még javítanivaló a hátrányos helyzetű csoportok számára biztosított hatékony átképzési és továbbképzési lehetőségek, valamint a megfelelő, testre szabott támogatási szolgáltatások rendelkezésre állása terén – beleértve a transzverzális készségek fejlesztését, az egészségügyi és pszichológiai támogatást és az álláskeresési támogatást is. Az aktív munkaerőpiaci szakpolitikák jogi keretének közelmúltbeli módosítása több lehetőséget teremt a képzések nyújtásának előmozdítására, és e tekintetben van mit javítani az állami foglalkoztatási szolgálatok kapacitásán. A munkanélküliség átlagos időtartama meghaladja a 12 hónapot. A mindössze három hónapos munkanélküli ellátás miatt korlátozott a megfelelő munkahely vagy az alkalmas továbbképzési lehetőségek megtalálására rendelkezésre álló idő, ez pedig növeli az alacsony színvonalú munkahelyek, a tartós munkanélküliség és a szegénység kockázatát.

(38) A munkáltatók és a szakszervezetek közötti szociális párbeszéd továbbra is gyenge, különösen a közszférában. Bár a magánszektor háromoldalú egyeztető fóruma 2024-ben jogi keretet kapott a minimálbérről szóló tárgyalások tekintetében, a 2024-ben és 2025-ben javasolt főbb gazdaságpolitikai intézkedéseket az érintett munkáltatókkal és szakszervezetekkel folytatott konzultáció nélkül fogadták el. A közszférában a munkavállalók jogai fokozatosan erodálódnak. Egyes állami alkalmazottak számára külön foglalkoztatási státuszt hoztak létre, ami gyengíti az érdekeik kollektív védelmére való képességüket.

(39) Fokozódik a társadalmi kirekesztődés, súlyosbodik a szegénység, különösen a gyermekek, az idősek és a fogyatékossággal élő személyek körében. A vagyoni egyenlőtlenség jelentősen nőtt, és az egyik legmagasabb az EU-ban. Az adórendszer a magas jövedelmű háztartásokat részesíti előnyben, míg a legtöbb szociális támogatást adókedvezmény formájában nyújtják. A minimumjövedelem-juttatások – különösen a foglalkoztatást helyettesítő támogatás – megfelelősége az egyik legalacsonyabb az Unióban. A szociális ellátások 2023-ban még kevésbé járultak hozzá a szegénység csökkentéséhez (különösen a gyermekek esetében), és hatásuk továbbra is csekély maradt a jövedelmi egyenlőtlenség csökkentése tekintetében. Jelentős előrelépés a 300 leghátrányosabb helyzetű településen a lakhatást, a szociális szolgáltatásokat és az oktatást támogató uniós finanszírozású program, de célzottabb intézkedésekre van szükség a szociális alapellátáshoz és az alapszolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása érdekében. Az orvosok egyenlőtlen földrajzi eloszlása jelentősen megnehezíti az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést a peremvidékeken. Az alacsony egészségügyi kiadásoknak és az egészségügyi szakemberek tartós hiányának a kezelésére irányuló szakpolitikai intézkedések továbbra is korlátozottak. A születéskor várható átlagos élettartam a legalacsonyabbak között van az EU-ban. E kihívások kezelése hozzájárulna a társadalmi felzárkózás támogatásához is, összhangban a bizottsági szolgálatok által a társadalmi konvergenciával kapcsolatos keretnek megfelelően elvégzett második szakaszos országelemzéssel ([24]).

(40) A lakhatási költségek negatívan hatnak az életszínvonalra, különösen a szegénységi küszöb alatt élők esetében. A lakásárak 2010 és 2024 között 230 %-kal nőttek. A szociális lakások állománya kicsi és csökken, az alacsony jövedelmű háztartások pedig – egyértelmű és célzottabb kormányzati lakáspolitikai támogatás hiányában – korlátozottan férnek hozzá lakhatási támogatáshoz. A nagyvonalú és nem célzott lakástámogatások, valamint a korlátozott lakáskínálat hozzájárultak a lakásárak emelkedéséhez.

([23]) Az átjárhatóság azt jelenti, hogy a tanulók számára biztosított a zökkenőmentes átjárás az oktatási és képzési rendszer egészében, mind horizontálisan, mind vertikálisan.

([24]) SWD(2025) 95 – Second-stage country analysis on social convergence in line with the Social Convergence Framework (SCF) (A társadalmi konvergenciával kapcsolatos keretnek megfelelően a társadalmi konvergenciára vonatkozóan elvégzett második szakaszos országelemzés), 2025.

(41) A Bizottság részletes felülvizsgálatának és az egyensúlyhiány fennállására vonatkozó következtetéseinek fényében az 1., a 2., a 3., a 4. és a 6. ajánlás tükrözi az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásokat. Az 1., a 2., a 4. és a 6. ajánlásban említett intézkedések hozzájárulnak a kormányzati és a külső finanszírozási igényekkel kapcsolatos sebezhetőségek kezeléséhez. A 3. ajánlásban említett intézkedések hozzájárulnak a költségalapú versenyképességgel és az árnyomással kapcsolatos sebezhetőségek kezeléséhez,

AJÁNLJA, hogy Magyarország 2025-ben és 2026-ban hozzon intézkedéseket a következők szerint:

1. Az Európai Tanács 2025. március 6-i következtetéseivel összhangban – az adósságfenntarthatóság biztosítása mellett – összességében növelje a védelmi és biztonsági kiadásokat és fokozza az általános védelmi készültséget. A túlzott hiány megszüntetése érdekében igazodjon a nettó kiadásoknak a Tanács által 2025. február 18-án ajánlott maximális növekedési rátájához, és a nemzeti mentesítési rendelkezés alapján biztosított engedményt a védelmi kiadások növelésére használja fel. Vezesse ki a szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket. Törekedjen a makrogazdasági politikák hatékony koordinációjára és egyértelmű elhatárolására a költségvetési és a külső fenntarthatóság biztosítása érdekében. Fokozatosan szüntesse meg a még fennálló ársapkákat és kamatsapkákat, valamint az azokkal egyenértékű intézkedéseket a torzító hatások csökkentése és a monetáris politika zökkenőmentes transzmissziójának elősegítése érdekében. Erősítse meg a középtávú költségvetési keretet, az éves költségvetések elkészítését igazítsa hozzá a költségvetési évhez, és korlátozza az éves költségvetések végrehajtása során gyakorolható mérlegelési jogkört. Elsősorban a jövedelmi egyenlőtlenségek kezelése révén javítsa a nyugdíjrendszer hosszú távú fenntarthatóságát, miközben megőrzi annak megfelelőségét.

2. Tekintettel az (EU) 2021/241 rendelet szerinti reformok és beruházások időszerű végrehajtására alkalmazandó határidőkre, sürgősen gyorsítsa fel a REPowerEU-fejezetet is magában foglaló helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtását, és ennek érdekében mielőbb hajtsa végre az EU pénzügyi érdekeinek védelméhez szükséges intézkedéseket. Gyorsítsa fel a kohéziós politikai programok (ERFA, IÁA, ESZA+, KA) végrehajtását, adott esetben építve a félidős felülvizsgálat által kínált lehetőségekre. A versenyképesség javítása érdekében optimálisan vegye igénybe az uniós eszközöket, többek között az InvestEU program és a Stratégiai Technológiák Európai Platformja által biztosított lehetőségeket.

3. Javítsa a szabályozási keretet, és fokozza a versenyt az áruk és a szolgáltatások piacán – különösen a kiskereskedelemben – a következők révén: kerülje az önkényes adminisztratív beavatkozásokat, a meghatározott vállalkozások számára indokolatlan előnyt biztosító vagy hátrányt okozó, adott jogalanyokra szabott jogszabályok alkalmazását és a piactorzító, államilag támogatott tranzakciókat, valamint csökkentse a feltétlenül szükséges mértékre a veszélyhelyzeti intézkedések alkalmazását, összhangban az egységes piac és a jogállamiság alapelvével. Segítse elő a tőkepiacok fejlődését az adó- és szabályozási ösztönzők fokozása révén. Erősítse meg az állami szektor és a vállalkozások innovációs keretét azáltal, hogy javítja az állami K+F-kiadások kiszámíthatóságát, a meglévő intézkedések keretében pedig hatékonyabban célozza meg a kkv-kat.

4. Gyorsítsa fel a fosszilistüzelőanyag-ellátás diverzifikálását az orosz forrásoktól való függőség fokozatos megszüntetése érdekében, és tegyen konkrét lépéseket a fosszilis tüzelőanyagok támogatásának fokozatos megszüntetésére, különös tekintettel a gázolajra kivetett jövedéki adókkal kapcsolatos támogatásokra és a lakossági ágazat villamosítását akadályozó támogatásokra. Javítsa a rugalmasságot és a versenyt a villamosenergia-ágazatban a kiegyenlítő piac megerősítése és a határokon átnyúló villamosenergia-kereskedelem fellendítése révén. Javítsa a vízgazdálkodás rezilienciáját a természetes vízmegtartás és megerősített adminisztratív kapacitások révén, valamint javítsa a gazdaság körforgásos jellegét, különösen a hulladékkezelési kapacitások bővítése révén.

5. Javítsa az oktatási eredményeket és növelje a felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányát, valamint fokozza a hátrányos helyzetű csoportok, különösen a romák részvételét a minőségi többségi oktatásban azáltal, hogy tovább növeli a tanári szakma vonzerejét és a felsőfokú oktatáshoz való hozzáférést biztosító középfokú végzettséggel rendelkező tanulók arányát.

6. Javítsa a hatékony aktív munkaerőpiaci intézkedésekhez való hozzáférést, különösen azáltal, hogy továbbképzési és átképzési lehetőségeket biztosít a leghátrányosabb helyzetű csoportok számára, és biztosítsa a hatékony szociális párbeszédet. Javítsa a szociális ellátások és a munkanélküli ellátások megfelelőségét, és mindenki számára biztosítsa az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférést. A lakáságazati támogatási intézkedések keretében nyújtson célirányos támogatást az alacsony jövedelmű háztartásoknak, valamint növelje a lakáskínálatot, többek között a szociális lakások tekintetében is.

Kelt Brüsszelben, 2025. július 8-án.

a Tanács részéről

az elnök

S. LOSE